

CSÓKONIAI LAPOK

SZÉPIRODALOM ÉS TÁRSASÉLET KÖZLÖNYE.

TULAJDONOS SZERKESZTŐ

ORBÁN PETŐ.

Előfizetési díj: Debrecenben évnegyedre, oct. elejétől dec. végeig 2 frt 30 kr; egy hónapra, october elejétől végeig 1 frt ezüstben. Vidéken évnegyedre 2 ft 52 kr; egy hónapra 1 frt 12 kr. Előfizethetni helyben egyedül Csáthy Lajos úr könyvkereskedésében, a hol minden-nemű hirdetések is elfogadtnak, miktől egy kétszer hasábozott sorért 4 p. kr fizettetik. Vidéken minden es. k. postabivatalnál, a hol az előfi-zetés elfogadatik s az előfizetési díjt tartalmazó levél, ha ráiratik kívül, hogy hirlapelőfizetési díjt tartalmaz, ingyen küldetik a szerkesztőséghez. Előfi-zetést gyűjtőknek minden 10 példány után egy ingyen példány adatik. Egyes szám ára 6 ezüst kr. — Megjelenik e lap hetenként kétszer: szerdán és szombaton délelőtt. Szerkesztőségi szállás nagy-csapóutca 10-ik szám, hátulsó épületben.

 Azon új előfizetőinknek, kik egész év-negyedre helyben 3 frt 30 kr. vidéken 4 frt 4 krajcárjával előfizetni sziveskednek, — a 3-dik szám kivételével — lapunk eddigi példányaival is szolgálандunk.

Ujabb ismert szellemi erők csatlakozván hozzánk, midőn ennek folytán lapunknak jövőre ér-dekesb tartalommal leendő szerkesztését ígérjük, bátorkodunk a közönség pártoló figyelmét vállala-tunk gyámolítására tisztelettel fölhíni.

Szerk.

Pislog a mécs.....

Pislog a mécs és körültem
Lengnek ősek árnyai,
S tompa hangon hallom őket —
Hallom ekként szólani:

Mért virasztasz így magadban
A nagy tengeréjszakán?
Menj aludni édes álmat —
Avvagy költő vagy talán?

Tudsz-e hát ugy énekelni
Szivderítő harci dalt,
Hogy keblünkben visszazahozzon
Minden érzést, mely kihalt?.

Tudsz-e hát ugy énekelni
Földet rázó éneket,
A mely tette s lángra gyujtson
Minden honfi sziveket?

Oh ha tudsz... ugy bus lantodról
Zengj minékünk egyet el:
Hadd örüljünk s a sirban is
Hadd feszüljön a kebel....

Vagy szerelmet énekelsz tán
S szép leányról szól dalod?
Hidd a csalfa szép leányra
A dalt kár pazarlanod.

Vagy ha mégis... honszerelmet
Zengjen lantod lelkesen,
Ott van szived hü arája
A hon, s sir keservesen;

Oh, öleld föl őt magadhoz
És csókold le könyzeit,
Egykét dal meg nem szakítja
Lantod érző hurjait!

Jó szellem, bár megszakadna
Minden hur, mely hangot ad!...
Mert dalolni honszerelmet
Már talán nem is szabad.

Pislog a mécs... szét nyílnak a
Szőke hajnal szárnyai;
S könyes szemmel szétfoszognak
A nagy ősek árnyai.

Nyilas Samu.

Egy udvari bál.

(Skizze.)

Az olvasó s tán még inkább egyegy szép olvasónő örömmel olvasandja e címet, mely alatt Victoria királynő, vagy Olga hercegaszszony fényes termeiről, a ragyogó szövétnekekről, a cifra udvariak gazdag öltözékeiről vél tudósítást találni, e még divat tekintetében is oly meddő időszakban legalább egykis délibábszerű szomjoltóul élv-sóvár lelkének.

Azonban oh csalódás!

Nem kell önöknek választékos toilletteről gondos-kodni; minden cifra putz elmaradhat, ha velem ez udvari bálba megjelenni szándékoznak. Nézzék önök, magam is még a nemzetöri világból fenmaradt nyári kitliben me-gyek, és — kesztyü nélkül.

De hát micsoda udvari bál lehet ez? azonnal meg-mondom.

Valahol Magyarországnak a fővárostól távol fekvő egyik oldalán van egy falu. Ebben lakom én. A faluban

van egy udvarház. De ez nem az enyim. A házhoz sok cselédség tartozik. Ez az udvari cselédség. Az udvari szakács házasodik; lakzit tart. Ez az udvari bál.

E körmönfont bemutatás után minden további tétóva nélkül beléphetünk.

A szoba — mert bizony minden egyéb mint terem — meleggel és gözzel van tele, mi első pillanathban keményen pofon csapja ugyan az embert, de meggondolva, hogy a hol sok mozgás van, ott melegnek is csak kell lenni, és hogy csak a tökéletes helytállás és háládatlanság az, mi a megdermedést előhozza, kibékülhetünk meleggel.

Az ajtóban egyébiránt egy magas szikár cigány oly tüzzel dolgozik a nyiretytyüvel, hogy az ember egy perc-re kísértetbe jő azt hiálni, hogy tan mindezt a meleget egyedül ő állítja elé.

A szűk szoba tele van alás fel mozgó alakokkal. Az ember akaratlanul körül néz, hogy hol van az a drót, mely ezeket mozgatja, anynyi egyszerűség és egyhanguság van e mozdulatokban... És természetes, a mozgató erőt kereső szem a hegedűn állapodik meg, mely úgy leheli ki magából azokat a sirva vigadó magyar dalokat, a mint csak egy magyarországi cigány hegedűje képes e világon.

Oh én hallgattalak téged, te a magyarnóta bánatos és csendesen örülő, csendesen kesergő hangjai számára feltalált négy huru hangszer, csodaszülött hegedű! Hallottalak a csárdában, hol a szegény legény kurjantása úgy hangzik közbeközbe, mint midőn Reményi a dallam sirámai közt pattogtatta a hurokat. Hallottalak a pusztán egy félszemű vén cigány aszott ujjai közt keseregni, duda vagy cimbalom kíséretében... Hallottalak a művészek ujjaitól uj és semmi hurokon nem ismert hangországokat találni fel — uj nem ismert érzelmeket kelteni a szívben... Hallottalak uton és útfélen a koldus miserereje mellett kintornálni, hogy másnak tán a füle repedt volna tőle... De nekem szép valál mindig, szép valál akkor is, te szűk kebeledben végetlen világokat rejtő, négy huroddal minden lelket magaddal ragadó csodaszülöttje a művészetnek, egyszerű, mindig egy, és mindig uj hegedű! A hol te megzendülsz, ott van az én szívem, mert te rejted magadban a magyar népdaloknak nélküled feloldhatatlan mysteriumát; te tudsz sirni a lélekkel, hogy majdnem azt hinnők, hogy kebeled sohajt és nyög, hurjaid könyeznek.

A szakácslakzi szűk szobájában tehát zengett a hegedű. Épen — azt a nótát huzza rajt az a szikár cigány:

Szeretőmet láttam,
Más karján találtam,
Verje meg az isten,
Jaj de megutáltam.

E nótára nagyon jól lehet táncolni. Ugy is kiaprózza egyegy karcsu legény egy fiatal menyecskevel, hogy helybe...

De miért oly egyhangu, miért oly élénktelen e tánc?

miért nem látni egyebet mint gépalakok felszemeledését?

Vinnétek ki csak a hegedűs cigányt a szabadba, ott egy terepély hársfa tövébe leültetnétek, s körül táncolnátok a fát mint egy tündér kör! Lám, puha a fű mint a bársony, az éji lég hűs és enyhe, a hold fényesen süt, s a csillagokból vágyaira biztatást olvashat ki a szerető.

Itt ben a szűk szobában nem férnek el egymástól a táncosok, egy szabadabb ugrás, egy tüzesebb mozdulat már csak a szomszédpár sérelmével történhetik... Aztán a magyar nem tud mozdulni, kedve elvész, ha szabad lehetete elnyomatik a szűk szoba hőségének súlyától; — a magyarnak szabadság kell, hol lélekhessék, mozdulhasson, gyűlöli ő a megszorításokat és a regulát.

Innen van ez az általános tipegés-topogás, egysémpattog kezeivel, egysémpofozza szabadon csizmáit, egysémforgathatja meg amugy szive szerint, menyecskejét... Innen van, hogy jóformán nem is mozogtak s már szakadórok a veríték.

De ez általános szók után tekintsünk végig az udvari társaságon.

Természetes, hogy legelső helyen áll a szakács és uj neje, kinek már felbigyesztették a fejketőt hajadon fejére.

Uram isten, be olcsó a leány! Ez a szakács egy csunya, pisze orru, rőfögő beszédű, alacsony homloku, ónlemez pofájú, ügyetlen testű korosocska ember, és mégis bizony oly csinos menyecske hozott haza, hogy fiatalabb, csinosabb és valamirevalóbb legény is szívesen beleharapna ily almába.

És a mi szebb, szakács uramnak ez második felesége; az első, ki csak most öthete halt meg, még szebb volt, — és mégis hozzá ment ehhez a pimasz emberhez, ki azonkívül részeges és verekedő a házáséletben.

Ime ilyen olcsó a leány!

Közeledik hozzánk az uj menyecske, egy kellemet mosolyog, és „pour faire les honneurs de la maison“ táncra szólit. Ah, jó! forogjunk egyet ezzel a csinos menyecskevel, bizony mióta minket táncoltatnak, senkit se táncoltattunk meg. Ugy, édes galambom, ej de jól kiaprózza ezt a csárdást, eszem a szentjít magának.

— No szakács uram, derék csinos feleséget kapott, mondom a boldog vőlegénynek, helyemre visszatérve.

— Jaj, kérem, még sokkal szebb volt az első. Itt megmondhatja a nagyságos urfi, olyan szép volt, hogy egész B. falujában se volt külön személy.

— Nem bizony hat faluban sem.

— Ha tudtam volna, hogy meghal, kipingáltattam volna valami piktórral.

— De ugy találok eddigelé, hogy szakács uramat a halál meg nem csalta.

Ezutóbbi megjegyzést egy kipedert bajszu, derék természetes férfit mondá, ki hátunk megett állott.

Ah ez eredeti ember, be kell, hogy mutassam önök-

nek. János gazda (érdemes atyjaurát nem ismervén, kénytelen vagyok csak keresztjével szólítani) három gyermekü apa ugyan, de ő volt a faluból az első önkéntes, ki Schwechat alá elment, akkor így szólván:

— Ugy tapasztalom magamban, hogy minden igaz magyar embernek el kell oda menni, a hol a hazáért harcolnak.

Azután megindulván a faluban, egymaga tizennégy suhancot beszélt rá a katonává létele, mi akkoriban még nem volt anynyira népszerű eszme mint utóbb. De János gazda meg volt elégedve az eredménnyel s tizennégy jól termett suhancán végig tekintve, egyet pedert bajszán és büszkén mondá:

— Ugy tapasztalom, hogy a mi falunk se marad ám hátra.

Azt már nem tudjuk, hogy a schwecháti golyókat „hogy tapasztalta” — de azt hallottuk egyszer tőle, hogy úgy tapasztalja: rosszul megy most a magyarnak a dolga. És minden tapasztalásai között aligha nem ez a legalapobb, mert azon tapasztalásának valósága, hogy szakács uramat a halál meg nem csalta, még ezután fog eldőlni; legalább úgy nézem, hogy az új feleség nem csak csinos, de tenyeres talpas is, és aligha nem bírna szakácsurammal — ha arra kerülne a dolog. — Megkövetem szépen, téns érdemes uraim, ebből a borból! Tessék megkóstolni, hogy micsodás ital lehet ez. Én úgy tapasztalom, hogy meg lehet inni.

Ezt újra Jánosgazda mondá, s az asztalhoz vezetett, melyen boros üvegek álltak, mik körül ő szorgalmasan kezdett forgolódni, azért-e hogy minket kínáljon, vagy hogy maga igyék, nem tudom.

Az asztal mellett két fekete ruhás bajszatlan egyéniség ül. A helybeli és szomszéd falusi plebanusok. Ezek a fekete ruhás urak minden társaságban elmaradhatlanok. Hejh de jó lenne erre a fris magyarrá egykissé megtáncoltatni azt a tiszteletre méltó hoszszu reverendát.

Mig mi e pillanatnyi körütekintést tettük, Jánosgazda, ki a bor körül egész háziurrá tette magát, készen volt a tele poharakkal, és újra kínálgatott.

— Kérem alássan téns érdemes uraim, tessék egy pohárral. Ugy tapasztaltam mindig, hogy nem jó, ha a bor soká áll a pohárban.

És ivott, de bizony egyedül.

— Ugy tapasztalom, folytatá megtörülve ingujjával száját, — hogy nem igen nagy borivók vagyunk, téns érdemes uraim. Na, instructor uram, megkövetem alássan, a menyaszszony egészségeért egy pohárával.

És mialatt mi megjegyezzük, hogy az instructor is, mint az udvari cselédség tagja, részt vett az udvari bálban, — azalatt Jánosgazda új poharat töltött magának.

Az instructor ur, egy tejes száju, lutheranus diák kinézésű fiatal ember, minden jó alkalmat szeretvén felhasználni, hogy szónoki tehetségét kitüntesse, felvette poharat, koccintott Jánosgazdával, és poharával a sza-

kácsvölegényre és menyaszszonyra intett, s következő körülményszerű toastot mondá:

— Kivánom, hogy szakács uramnak és nejeének a házassági életben a kása meg ne égesse a szájokat, és ámbár a szerelmes szakácsról mondják, hogy igen elsózta az ételeket, ők mégis egymás levesét soha igen el ne sózzák; de igen sok borsot se törjenek egymás orra alá, hanem boldogságok téstája mindig tisztabuza muntlisztből legyen gyurva; ne szeressék a korhellevest, s a menyaszszonyi méznyalás után is sok mézes kalácsot ehessenek együtt!“

Az instructor ur bizonyosan azon hitben lehetett, hogy valami igen elmés toastot mondott, mert nagy ön-elégültséggel itta ki poharát, mit még nevelt Jánosgazda ilyetén felkiáltása:

— Megkövetem alássan téns érdemes uraim, de úgy tapasztalom, hogy instructor urból nagyon jó pap lehetett volna.

Ezek után Jánosgazda még egy pohárral lekényszerítvén, a táncolók közé vegyült; s elvétvén a választást egy szikár vén aszszonyt csipett derakon.

Bizony édes öreg nénémaszszony, kegyednek sem áll már az a csárdás! Billegteti ugyan még magát, de mégis jobb volna már a fiatalabb baknak hagyni a táncot, s magának a padot melegíteni.

Már ime, ez a fiatal menyecske, ki amott azzal a magas szép legénnyel járja, ugyancsak megteszi. Hogy forognak, hogy kurjant a legény, hogy billegteti magát a tűzbe jött menyecske, eszematda barnája. Még a tejszáju instructornak is kedve kerekedik hozzá, s úgy kívánja, hogy foly a nyála utána.

Hát ez a kis cigányfiu mit csinál? Ez is táncol, még pedig ugyancsak frisen. Pedig, ni-ni, csak egy lábön járja. Egyik lábát szegénynek öszszeszoritotta a köszvény, s ő csak féllábával ugrál, de oly gyorsan, hogy a hegedű alig bírja utélni, a többi kétlábu legények pedig fáradnak mellette.

És hogy forog, hogy kerengőzik az istendadta. Soha bizony! Hiszen féllábön még a lud is csak állani tud.

De ez a gyermek valóságos zseni a féllábúságban, és mindenesetre eredeti példány a zsenik országában!

Most a táncközben elhányta hoszszu botját, de ha azt kezébe veszi, s szabadtéren maga elébe támasztja, két öles hoszszakat ugrik, s elhagyja a leggyorsabb futót. De bot nélkül is tud ő futni, s féllábön ugrándozásával megkergeti a falu valamenynyi utcagyerköcét.

Ah, nyilik az ajtó, sőt még a táncosok is sort nyitnak. Ugyan ki jő?

A magyar parasztruhás menyecskék, és lobogós ingü, gatyájú béreslegények között két kartonruhás leány, s egy kaputos ember jelenik meg.

Amazok a nagyságos aszszony szobalányai, ez az ur legénye.

Nem sokára a „première femme de chambre“ a le-

gény karjain lejt egy csárdást, de úgy látszik rátartó mozdulataiból, hogy érzi mennyire megalázta magát, ily társaságba jöven.

Hja, az aristocratia nemcsak a selyemszőnyegeken, s a fényes szobapadlatokon honol. Fokozatosan leterjed az a társadalom minden rétegein át a legelsőbbakra. A szobalány, kinek aristocratája urnője, maga aristocrata lesz a konyhaszolgálóval vagy a béresnével szemben. Ez pedig aristocratája a faluvégén lakó cigány népnek. — Hol van ennek vége?

Azonban egy darabidő múlva, midőn az első tourt már kitáncolta, azután ki is pihente magát, ime a premiére femme de chambre egy paraszt suhancsal táncol. Hiszen, ha már ide jött, csak nem is ülhet egy helyt. Hanem azért csakugyan cifrábban és módosabban lép ő, mint a paraszt menyecskek, feszesebben tartja magát befűzött kartonruhájában, mint azok a könnyű ingben, mely felhevült kebleik minden hullámzását látni engedi.

Nézzük, nézzük a táncot, azonban a völegény közeledik hozzánk, illik, hogy gratuláljunk neki.

— Igazán, szakács uram, derék egy lakzit adott.

— Hejh sok pénzembe is került, téns urfi.

— No de ily csinos menyecske csak megérdemli azt a csekély költséget.

— Még az a jó, hogy a tisztelendő ur elengedte az esketésért járó stolát.

— Ah ugy! és mi ok vihette a tisztelendő urat e szokatlan nagylelkűségre?

— Ha tetszik tudni, régi ismerősem a tisztelendő ur; együtt is tanultunk mi, mert ő akkor volt clericus, mikor én kukta. Hát ezért.

Aha! értem... gondolám magamban, s a szakácsnak sok szerencsét kívánva a jószívű és nagylelkű tisztelendő ur barátságához, félre fordultam.

Azonban egy új egyéniség ragadja meg figyelmünket. —

Az udvarlak kéményeit épen másnap hajnalban kelle kisépni, s este a kéményseprő megérkezett.

Hallja a lakzi zaját, poharak kocpanását, Miska cigány kesergő és vigadó nótáit — s ő is betér inni egy pohárbort, sőt úgy adván szerencse, ha vagy egy táncosnét kaparíthat, járnival vele egy lassut és egy friset.

Azonban a kormos ruhához nem minden ember szereti fenni magát, s a füstös fekete pofa nem egy könnyen tesz fényes hódításokat. Azért a kéményseprő suhanc megjelenése nem kis visszataszítást szült, s főleg a csinosokban öltözött szobalányok meszsze elhúzódtak tőle.

De a kormos egyéniség nem sokat csinált e fogadtatásból. Addig s addig, hogy még táncosnét is kapott magának, ki nem átalotta kezét e kormos kezekbe tenni, s derekát a füstös ingujjtól körülkaroltatni engedni.

Kicsinyben képe ez annak, hogy a legsilányabb és kívülbelől kormos egyéniségek is kapnak olyat az életben, ki nem vonakodik párjok lenni, és ha a majomképző sza-

kács feleséget kaphatott magának, fel nem foghatom, mért ne kaphatna magának a kéményseprő táncosnét egy negyedórára, mikor a feleség nem egyéb, mint táncosné az egész életre.

Ez eszélyes okoskodást azonban úgy látszik a premiére femme de chambre teljességgel nem osztja, mert nagyon húzódik el a barna táncostól, s finyássában majdnem felsikolt, midőn a tolongás közben kartonruhájához ér annak kormos inge.

Ebből sokan tanulhatnak. Sok szeny, kormos ember van most, kiktől a tiszták meszsze elhúzódnak; és ők mégis mindenhol közéjük tolokodnak, pedig jobb lenne szépen megvonni magokat, vagy megmosakodni, ha ugyan nem szerencsen természetű rajtok a szeny és feketeség, — mert ez esetben a Duna sem elég megmosni őket.

Azonban a legszebb mulatság még hátra van.

Ismerik-e önök Ámon bácsit, a kiszolgált strázsamestert, ki Ferenc császárral Napoleon ellen volt ezelőtt ötven esztendővel, s most is sokat tud beszélni, hogy porrá tették őket a franciákat?

Most az öreg kiszolgált strázsamester itt lakik az udvarban, s hogy valami hasznot tegyen, a malacokat eteti és kergeti naponta kétszer.

Derék öreg ember, lehet már valami nyolcvan esztendő, de azért bírja még magát. Persze, szidja a fiatal-ságot, s a régi jó időkről beszél, és mai napig legnagyobb hős neki — Károly herceg.

A borocskát nem gyűlöli az öreg, s bár teszi magát, mintha vontatva innék, és tizszer is nekifog egy pohárbornak, nem kell félni, hogy kiadná kezéből s a világ kincseért másnak engedné át azt a bort, mit egyszer kezébe vett.

A lakziban jelen levén, a fiatalság juxot csinált belőle, leitatni az öreget, mi nem nagy mesterség, mert két pohártól már jól van biz ő — a harmadik pedig tuttívá teszi.

Most azonban a különös ünnepély tiszteletére már a negyedik poharat is letaszigálta, s egy nagyot nyegett és sohajtott utána.

És kezd az öreg beszélni, de nem hagyják kibeszélni szegényt.

Elé ugrik a premiére femme de chambre, és táncra szólítja a kiszolgált strázsamestert.

Ez persze vonogatja magát, pedig könnyű Katót táncba vinni, s a 80 éves öregnek jólesik és hiúságának hizeleg, hogy ő rajta még kapnak a leányok.

Azonban váltig mentegetőzik, s tán el se menne, oly szemérmes, ha a leány körül nem karolná s táncba nem ragadná.

— Ejnye, ejnye, morog most magában, hanem leteszi elválhatatlan kurta száru pipáját, kirakja zsebéből a hombárkulcsokat, és — táncol.

De megártott szegénynek a bor, és eleinte csak egy tipeg-tapog.

Azonban egy helyett csakhamar három négy leány és menyecske fogja körül, köztük a menyaszszony, és sehogy se tágitnak, míg derekasan meg nem forgatják, meg nem cibálják a vén obsitost.

Hanem egy időntul ő se kérelteti magát.

Belejön és becsületesen kiaprózza azt a friset, kitesz a fiataliságon.

Csakugyan nem megy ez végetlenül; egyszer csak chassirozni kezd az öreg, s újra tipeg-tapog, fejét lábát elfoglalta a bor.

Nevet az egész társaság, mert azok a hamis leányok könnyörület nélkül rángatják a fáradt öreget; a cigány három-a-táncot kezd, s nincs menekvés.

Végre csakugyan elhallgat a zene, s a vén strázsamestert helyére viszik és visszazajtik székébe.

Az udvaribál továbbfoly és egyre élénkebb.

Az udvari cselédség, az instructoron kezdve, mind egy lábíg járja, van dolga a menyaszszonyknak is, ki nem győzi vendégeit pogácsával és táncsal kielégíteni.

Hanem e világon mindenek mulandók, még az udvari bálók is. Jól tudja ezt a szakács, azért cokikását hoz fel vendégeinek, mi a bevett lakadalmi szokás szerint annyit teszen, mint, hogy már haza mehetnek.

Oszlik is a vendégsereg, mert különben is rég elrugták már az éjfélt, s a cselédségnek, mely bál után se heverhet vánkosok közt délig, még alunni is kell egykissé.

János-gazda még egyszer nyilvánítja meglegedését s az utósó pohárborocskát felhajtván, így szól:

— Ugy tapasztalom, hogy ez a bor még se volt olyan rozsz, hogy el ne fogyott volna.

Mi is az új párnak jó éjszakát és — boldog felviradást kívánunk.

Sz. K.

Szüret ibolyája.

Bájos kis virág,
Szüret ibolyája!
Hol vetted szép magadat,
Oh hol vetted ajkadat
S a mosolyt reája,
Melynek égi bája
Kéjjel száll felém — és megpihen
Üdvözülő lelkemen?!

Ősz van és boru
Leng a természet felett....
Szebb jövőnek istene
Küldve tán e földre le,
Hogy derítsd föl lelkemet,
Mely hajh annyit szenvedett —
Szenvedett bu, kin és kin miatt
A borus idők alatt?!...

Bájos kis virág,
Szüret ibolyája!
Hlennél fűrtim közé...
Ah hajolj fejem fölé
És simulj — simulj reája:
Tán szétfoszlik bum homálya
S szebb jelenben — enynyi üdv alatt,
Elfelejtam kinos multamat!

Orbán Pető.

Nincsen az én örömömnek...

Nincsen az én örömömnek hangja,
Szélvész volt a fájdalom, elkapta.
Majd utána küldök egy galambot,
Hozza vissza a kedves madárkát,
Vagy arról a fáról, melyre rászállt,
Hozza nekem: a legszebbik lombot.

Azt a nyilást befedem e lombbal,
Mely tele volt eddig fájdalommal,
Egy vadállat tán reá fog lépni,
Hulljon bele abba a nyilásba,
A hol az én szívem van elásva,
Szeretem: ha szét fogja azt tépni.

Rábai.

T á r c a.

Debreceni napló.

A h. v. egyházkerületi gyűlés Tóth Mihály, Hajdu Lajos és Nagy István behörtöngött lelkészek szabadon bocsátatása iránt felsőbb helyre kérelmi feliratot intézett. Azon tény, miszerint más, nem kevésbé compromittált egyének is nyertek kegyelmet, jogosít bennünket a reményre, hogy ezen felirat legfelsőbb helyen nem fog kellő eredmény nélkül hagyatni. Adja az ég!

Egy aszszonyi állat bejárván az egész piacot s kevés pénzén nem vehetvén elég élelmi szert nagyobb számu poronyainak: elővette hatalmas fegyverét: nyelvet, s rettenetesen kezdett vagdalózni minden felé a drágaság miatti haragjában. Majd megmutatja ő — kiálta — ki mer ily drágán árulni a piacon neki, a kinek ura (férje) városi hivatalban van. S ezzel a városházhoz befutott uráért, a ki is az ő sárga zsinóros dolmányában egész tekintélylyel lépett föl a vétkes merény ellenében. Azonban egyszerre száz fegyver villant meg férhüi méltósága ellen; s alig tudá kiválasztani a legrövidebb utat, melyen a támadó aszszonyosereg elől menekülhessen. No hiszen kend sem érne ám egy fapótrát — sivita a hajdunö végig a piacon — igaz, hogy az ennivaló is drága, de még ugyan ked is drága egy ember ám, hogy még egynehány husdarabtól megijed; nem adnék e tekintetben husz férfiért egy aszszonyt! (Megtörtént.)

Szerkesztő ur! Nem hagyhatom szó nélkül a mult számban megjelent szüretjellelmzésétől egyrészen eltérő azon körülményt, miszerint egy kertben gyönyörű női

koszoru s férfitársaság a legvigabb kedélyvel lejték egymás után a különbféle táncokat Boka Károly zenéje mellett. A szüret alkalmasint többé került a termés értékénél. De ez semmit sem tesz. Csak azért jegyzém meg, hogy ne higye mindenki, hogy a debreceni hölgyek már nem tudnának táncolni. Azt sajnálom, hogy ama házinőt — ki pedig igen büszke az ő honleányiságára, sem a losonciak segélyezői, sem a Csokonailapok előfizetői közt — a mint utánajártam — nem szemlélhetem*). (Beküldetett.)

Egyveleg.

Lengyelország — hir szerint — jövő évi januárban Oroszországba oly módon fogna bekebelezetni, hogy politikai léte egészen megsemmítvén, a hivatalos lengyelnyelv helyébe minden politikai hatóságban az orosznyelv lépend. — Varsóban gyakori politikai értekezletek tartatnak, melyekben austriai titkos tanácsos gróf Zichy Ferenc is rendszeresen résztvesz. A cár is rövid időn megérkezendik. Átalában európai háboru bekövetkezéséről beszélnek.

A bélyegdíjvétel a hivatalos okiratokra nézve, újabb rendelet szerint, jövő november 1-ső napján fog életbelépni.

A katonai határörvidéken a sóárfölemeltése nagy ingerültséget okozott, minek következtében hihető, hogy a só ára leebb fog szállítatni.

Pest és N.-Szeben közt távirati vonal fog felállítatni, mely hidul szolgál a két ellentét között.

A pesti választópolgárság száma — a, Pesther M. szerint — felényire olvadt. A százasok (vál. polg.) — ugymond — mint a huszasok és aranyok — fogynak.

A kormány, hir szerint, a törökországi magyar menekülteknek tökéletes amnestiát és a hazajöhetés iránt alapos segélyezést szándékozik nyújtani; néhány nagyon compromittált egyén kivételével.

A Pesti N. irja: Konstantinápolyból Párisba érkezett magánlevelek szerint, a magyar menekvők kérdése, egy idő óta ismét különböző értesítésekre szolgáltat alkalmat a török kormány és a legelőkelőbb hatalmak követei között. Kossuth irt több kül követhoz, s a török kabinet különböző tagjaihoz, hogy szabadságát visszanyerhesse. E levelekben magát saját bizalma, s a törökök hűtlensége áldozatának lenni állítja, kikhez önkénytelen, mint vendég folyamodott, fentartván magának, hogy cselekedeteiről szabad tetszése szerint rendelkezessék, — végre fenyegeti a divánt, miszerint panaszát a nyilvános vélemény elibe hozandja. Anglia és Franciaország képviselői ez ügyben értesíték is Ali pasa, külügyministert. Micsoda feleletet nyertek, még nem tudatik. Emlékszünk, miszerint a diván Austraianak azon ajánlatot tevő, melyet

ez utóbbi azonban el nem fogadott, a fogság idejét egy évre határozni meg; azért is igen terhesnek látszik azt megszüntetni, míg az említett idő le nem telik. Kossuth más részről irt Londonban levő honfitársainak is, s tudatá velük, miszerint october hóban e városba érkezendik. Ez okból, mondják, miszerint Austria élesen fogalmazott sürgönyöket küldött volna a török portához. —

Sept. 5-kéről: „A magyar menekültek kérdése újabb bonyodalmakkal fenyeget. A határidő, mely alatt kötelezé magát a porta a menekülteket fölvygázát alatt tartani, e hónapban kitelendik. A török kormány ugy nyilatkozott, hogy Kossuth-ot s társait, kik vele Kiutahiába belebbezettek, szabadon bocsátja: már rendeletek is tétettek aziránt, hogy egy állami hajó adassék számukra, mely őket Angolhonba vagy Amerikába szállítsa, és minden személynek 500 piaszter (127 ft) rendeltetett azon időre, midőn elhajóznak, hogy legalább legyen valamijök, miből főbb szükségüket fedezhessék.

„Ugy látszik, hogy ezen rendelkezések figyelmet gerjesztének a bécsi kabinetben, mely azt állítja, hogy az egyévi határidő a belebbezés napjától számitandó, és tiltakozik a menekültek közvetlen szabadon bocsátatása ellen. A diván ezen követelést alaptalannak állítja, s elhatarozta magát a menekültek elbocsátására. E körülmény miatt az angol és francia követek tanácskozmányokat tartanak. —

Trefort Ágoston és Klauzál Gábor külföldről Pestre érkeztek; Besze János pedig ugyanoda fogolyképvitetett.

Vidéki élet.

Sárospatak, sept. 21. 1850. Szerkesztő ur! Hirteleni átforgatása után Ön becses várt lapjainak, mit se találék benne városkánkról; ezen ugyan nem nagyon csodálkozom, ismerve városunk szerénységét, mert olyan ez mint májusban feselni kezdő szemérmes ibolya, nem akarja mindenkinek föltárni kellemeit, s Oviddal a római nagy költővel tart, mondva: felix qui latuit stb. De hogy mi se maradjunk egész hátra, álljanak itt e szerény sorok. Épen ma tartatott a reform. templomban elhunyt jeles főiskolai történettanár Csengery József nyugtisztelete; emlékbeszédet mondott az elhunyt felett az iskola papja t. Zsarnay Lajos ur, ezenkívül még t. Pálkövi Antal ur is igen jelesen rajzoló beszédében a történész körét és magas hivatását, csakhogy ezen beszéd egy része inkább illett volna székfoglaló beszédnek, a hallgatók szokatlan nagy számmal valának, az ünnepélyt nevelte még a főiskolai éneklő kar működése, és még..... a gyönyörű őszi idő. —

Örömmel irom ellenben, hogy főiskolánk egyik födisze, a felebb említett t. Pálkövi Antal tanár ur, pár héttel ezelőtt nehéz fogságából csakugyan szerencsésen s

*) Nem ismerjük e honleányt.

végképen megszabadult. Hála annak, ki őt visszaadta övéinek, vissza a főiskolának!

Társaséletünk nagyon lankadt, nincsen kedv, vidorság, s egyező akarat, isten mentsen ha ez mindig így lenne, — de hiszem, hogy a bő s jó szüret elmúltával levetkezzük talán néhanéha mi is kedvetlen borongós érzeményeinket.

Társaséletünk unalmas voltának egyik oka az, hogy nincsenek mulatóhelyeink; egy van ugyan, hg B. F.-é, de ennek szebb, pompásabb helyeire bemenni tilos; nincs becsületes kávéház, melybe — hacsak szorultságból nem — érzékű magyar bevetődhetnék; nincs casino, hol a multakon borongó s a jövőn epedő lélek élvezet találna, — volt itt, de életét meggyilkolá a korszellem. Színészek sincsenek, kik jelen napjaink mostohaságait feledtetve, Thalia gyönyöreiből élvadagot nyujtanának; — néha látogatja meg városunkat kóbor társaság, de néhány darab adása után veszi a sárfát s alá! Egyébiránt polgáraink kevés részvétet tanúsítgatnak Thalia iránt, zsebök tartalmát igen kissé apasztja oltáráni áldozatuk, néhány lelkes hölgy, kevés polgár s a szépért jóért égő tanuló ifjak teszik a pártfogó közönséget.

Még lapok is ritkán látogatják ezt a mi görbe országunkat, talán azért mert félnek, hogy itt a hegyek közt utonállók járnak; — föllekesültséget idéztek elő mostanában körünkben a kedvelt Csokonailapok, s én hiszem, hogy itt nem sokára több előfizetői is találkoznak, mit én ugysegéljen szivemből kívánok.

Városunk rózsái, hölgyek! illetlen hozzátok a közöny, melylyel a szépiralmi lapok iránt viseltettek, méltassátok pártfogástokra a szépirodalmi lapokat, nemesítik ezek érzelmeket, mint villám a léget — tisztítja; hiszen ha bufelleg szállna kebeletek mélyére s homlokotok, ezt tükrözve, borongana, vegyétek hókezeitekbe az ily lapot, vigasz és derü özönli el érzelmek tengerét. Honleányi kötelességtek is ezt igényli, ha valaha volt, most van szüksége pártfogókra irodalmunknak s ez által a nyelvnek, mert nyelvben él s hal a nemzet.

Főiskolánk ifjai naponként szaporodnak, az academiái pályán futók száma körülbelül 300. Iskolánk financiális élete haldoklik, pénztökei, alapítványai gyéren kamatoznak, a bevétel a kiadással viszszás arányban van.

Szüretünk közelg, felséges bort várunk. Bizony a sok keserűnyelés után jó lesz az édes must. Ugy halljuk, önök már szüretelnek, emlékezzék meg ön szüreti vigalmi közt rólunk, viszonzozandjuk.

Most ennyit, ha úgy tetszik, ezután is, — ha jelentékenyebb események adandják elő magokat — tudósítandja Csokonait.)

Gvadányi.

Külföldről.

Dardanellák és Constantinápol.

Ritkán látni szebb vidéket mint Dardanellaké. Déli részénél az europai s ázsiai egymásnak szemközt álló, erősségek méltóságát adnak a csatornának, — a benne fels alá vitorlázó hajók elevenséget, — gyönyörű hegyvölgyei s zöld lapályai legmeglepőbb változatosságot; valóságos festői szép! Gazdag levélzetű terebély platánok s sudar magas cyprusok árnyából tarka faházak néznek ki, melyek előtt többnyire lugasok is ajánlkoznak, a szuró napmeleg hevétől mentők. Ezek alatt és ezek körül szokta az öreg török gondülő mákonyát bevenni, bodor füstjeit eresztetni s látván a különböző lobogó alatt hajózó europaiakat, boldog egyszerűségében sokszor elgondolni: minő átok érhetne ezen giaurok, hogy nem tudnak ott-hon maradni? a város, melytől Hellespont ezen újabb nevét vette, a csatorna déli részétől mintegy 8—10 tengeri mértföldre van az ázsiai oldalon. Csak kisebbszerű város, — de mintegy a Dardanellák ázsiai része kirakatának (Auslag) látszik. Könynyű építésű tarka házai s a föld minden vízhatalmasságai ügyvivőinek tarkánál tarkább lobogói s a parton látszó népmozgalom: igeneleven képet adnak neki. Az egész csatorna tele ószerű erősségekkel, patakokkal, magánálló házakkal s kisebb nagyobb helységekkel, melyek közt legnevezeteseb Gallipoli (rég Gallipolis) 17,000 lakossal. Ez volt a törököknek első hódításuk Európában, mintegy 100 évvel előbb Constantinápol bevételénél, — a csatorna éjszaki részéhez már közel fekszik. S miután ezt is elhagyjuk, a kis márványtengeren keresztül csakhamar Stambul alatt vagyunk.

Egy szép reggel, midőn még köd borította a várost, láttuk meg Constantinápol partjait. A hengeralaku s kupban végződő tornyok félholdjai azonban nem sokára csillogni kezdtek, apránkint feltűntek a moské-k kupulái is s a Sultan serailjának épületei s környezete, melyben legkiemelendőbb Sofia temploma, — végre az egész, mintegy panorama, lett látható. Mit mondjak? mikor egy hét hegyen és hét völgyön, mint hajdan Róma, elterülő ropant várost s vele átellenben egy másik, a szinte nagy népességű Scutarit s a két város közt folyó csatornát tele minden nemzetbeli nagy vitorlás- és gőzös-, kereskedő- és hadihajókkal s apró török csónakokkal egészen belepve látom, — s itt egy pompás kert, amott egy gazdag hárem, itt egy burkolt hölgyekkel tele csónak, amott egy átitlás és szakállas, miutha ismerném, valami tekintetes táblabíró — ur — forma basa tűnik előmbe fényes kíséretével. Még bámolni sem lehet elege!

De bár előre jól voltam értesítve: mindennek semmit nem hittem s nagy reménynyel voltam Stambullról. — Egyszer csakugyan vágyamhoz értem s kilépek a szárazra. Ki hitte volna? minden úgy van a mint beszélték. Szégyes szükutcák, rossz kövezet, temérdek ebek mindenféle s irgalmatlan nagy por stb. Utcaszegleteken a nem épen

diszes kávéházak, hol meztelen karu legények hozzák a maszatos keserű kávé. Omnibusok, a felcifrázott ökröktől ront kocsik, melyekben csak henteregni lehet és kell, ülni nem. Istenem! hol anynyi gyors kis lovak vannak, nem restelnek ökrön járni! De keleti atyánkfainak, mert ők a magyarokat elpártolt gyermekeiknek tartani hajlandók, nem a gyors, hanem az illendő lassu és kényelmes szállítás tetszik. — Ha csak eddig állana Costantinápol! Ha mindnyájunknak úgy kellene tenni mint tett az egyszeri angol utas, ki Stambulban csak kívülről a vizről gyönyörködött s mielőtt szárazra lépett volna, hazatért. Azonban lehetlen meg nem szeretni ezeket a becsületes és méltóságos arcakat. Minden török férfi egyegy hatalmas urnak látszik. Testtartásuk egyenes; arcuk komor, járásuk csendes; beszédjük rövid és fontos; itéletük józan és eleven; szívük, mint testtartásuk, egyenes; Stambulban, mint bárhol, bátorságban lakhatni. A rendőrség igen éber. Az utcákon minden 100—150 lépésre örök vannak felállítva, ha nem is oly ügyesek mint a miéink. Legyünk méltányosak s ne tagadjuk, hogy, mint mindenütt, itt is vannak hiányok, ferdeségek; de nem kell tagadni, hogy jó intézkedések s becsületérzet is van, s oly szép fekvése a városnak, minő egész Európában egynek sem.

.....y *Bartel.*

HIRDETÉSEK.

Debrecenben.

Az előbbi időkbeli gyakorlat szerint tartatni szokott vásári **táncvigalmak** életbeléptetéseül, a jelenlegi vásár vasárnapján, azaz f. e. october hó 6-ika estvéjén, a „Fehérlóhoz“ címzett vendéglő táncsteremében, a helybeli rendőri főnökség engedelmével

t á n c - v i g a l o m

fog tartatni.

Melyre a közelmegyei vidéki, s általában a vásári és helybeli t. c. közönséget — a táncvigalmi élvezek és kényelmek iránti előgondoskodás ígérete mellett — tisztelettel fölkéri és meghívja

Tornay Ferenc
haszonbérlo.

Beléptidij: 30 kr. p. p.

Kezdeté esti nyolcadfél órakor.

ELADÓ VASKONYHA

találattik Debrecenben, Nagyujtácán, 1594-ik szám alatt. —

Tudósítás szülők és gyámatyák részére.

Egy mivelt család Pesten ajánlkozik még néhány jó házból való leányt kosztba felvenni, mely, ha kívántatik, a női munkabani oktatás mellett úgy finom, mint a házi-szükségre megkívántató nőimunkákban, tudományos tárgyakban, a magyar-, német- és francia nyelvben, zongorázás-, rajzolásban stb., szakértő egyének által, és a vallásban egy lelkész általi tanításáról minden tanítványainak lelkiismeretesen gondoskodni fog. A társalgónyelv a magyar és francián kívül a német. Mivel a ház asszonya a reá bizandó lánykáknak szellemi és erkölcsi művelésére, úgy mint testi ápolására előszeretettel, anyai gondviseléssel ajánlkozik: reméli, hogy ezen ajánlkózást a tisztelt szülők és gyámatyák, kik egy valóságos házi- s gyakorlati-életre számított növelést méltányolni tudnak, szívesen üdvözlendik. Az illető levél-címet a Csokonailapok szerkesztősege sziveskedik tudatni.

Bolt-változtatási jelentés.

Alóliirt tisztelettel jelenti a t. c. közönségnek, hogy a nemes város háza ceglédutca felőli szegletén nyolc évekig folytatott **vaskereskedését**, szinte ceglédutca általellenbeni szegletére, azaz t. c. **Kovács János ur** házába áttette, ezt folyó hó elsőjén megnyitván, mindenféle **vas, acél, és rézcikkeit, hordozható vaskonyhát**, 's azokhozvaló **fénymázos edényeit** mind nagy mind kisebb mennyiségben a legjutányosabb áron ajánlja.

Ugyszinte **mg s gróf Schönborn** egyedül nála levő **munkácsi timso, és vasgyári raktárában** mindenféle **kályhák** öntött vasból, reggeli éték készítő, légfűtő, és vasaló-vas-tüzesítő kályhák; szappanfőzőknek, kalaposoknak és hamuzsir-készítőknak üstök; továbbá **takarék-tüzhelyek** öntött vasból, és pléhből; tüzi rostélyok, tüzelő, tisztító és kandalló-ajtócskák, főző-helyre lyukas és lyukatlan vastáblák — olajmalomba való hengerek, kész vaskék, 's mindennemű öntvények gyári áron kaphatók.

Bészler Károly.

Agenten Gesuch

Zu einem Geschäft, welches 40% sicher gewährt, weder einen Fonds noch Kaufmännische Kenntnisse erfordert werden streng rechtliche und pünktliche Agenten gesucht. Dieses Geschäft kann bei ausgebreiteter Bekanntheit in jeder Gegend betrieben werden. Anfragen erbittet man sich fr a n c o unter Schiffré F. L. et comp. Zwönitz in Sachsen.

Nyomatik Debrecen város könyvnyomdájában.